

PAZAR ANALİZİ ÇALIŞMALARI

SABİT ŞEBEKEDEN ÇAĞRI BAŞLATMA PAZARI **Fiyat Sıkıştırması Yükümlülüğü**

Kamuoyu Görüşü
Alınmasına İlişkin Doküman

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU

KASIM 2013
ANKARA

Fiyat Sıkıştırması Yükümlülüğü

Fiyat (marj) sıkıştırması, üst (upstream) pazarda etkin piyasa gücüne (EPG’ye) sahip olan ve rakiplerine toptan seviyede ürün sağlayan dikey bütünleşik bir işletmecinin söz konusu toptan ürünlerin veya perakende pazarda sunduğu ilgili ürünlerin fiyatlarını rakiplerinin kâr edemeyeceği şekilde ayarlaması durumu olarak tanımlanabilir. Daha basit bir ifadeyle fiyat sıkıştırması, toptan ve perakende fiyatlar arasındaki farkın alt (downstream) pazarda faaliyet yürüten etkin bir işletmeciye pozitif kâr marjı bırakmamasıdır. Söz konusu yükümlülük düzenleme konusu pazarlarda EPG’ye sahip işletmeciye yönelik olarak tarife kontrolü yükümlülüklerinin konusunu teşkil edebilmektedir. Diğer taraftan, bu hususta ayrı ve detayları tanımlı müstakil bir düzenlemenin yokluğu, tarife kontrolü yükümlülüklerinin etkin rekabeti tesis etmeye dönük bütüncül bir bakış açısıyla ele alınmasını güçleştirebilecektir. Bu itibarla, aşağıda amaç ve kapsamı açıklanan fiyat sıkıştırması yükümlülüğünün Pazar Analizi Yönetmeliği’nin ‘Yükümlülüklerin getirilmesi’ başlıklı 10’uncu maddesinin 3 ve 5’inci fıkraları¹ gereğince EPG’ye sahip işletmeci olan Türk Telekom’a getirilmesinin önemli ve gerekli olduğu düşünülmektedir.

Pazar Analizi Yönetmeliği’nin “Yükümlülüklerin getirilmesi” başlıklı 10’uncu maddesinin 1’inci fıkrasında “İlgili pazarda etkin piyasa gücüne sahip işletmecilere getirilecek yükümlülüklerin amaca uygun, orantılı ve sorunun kaynağına yönelik olması esastır.” hükmü ve 3’üncü fıkrasında “Bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen yükümlülükler etkin piyasa gücüne sahip işletmecilere getirilirken ilgili diğer mevzuat hükümlerinde yer verilen yöntemler esas alınabileceği gibi bu maddenin birinci fıkrası dikkate alınarak başka yöntemler de belirlenebilir.” hükmü yer almaktadır. Bu husus, aynı Yönetmelik maddesinde zikredilen ‘tarife kontrolüne tabi olma’ yükümlülüğü kapsamında, ilgili mevzuatta perakende tarifelere ilişkin tadât edilen *maliyet esaslı onay, tavan fiyat belirleme, alt/üst sınır belirleme, bildirim* gibi yöntemlerin yanı sıra başkaca yöntemlere de Kurum tarafından başvurulabileceğini göstermekte olup, ‘fiyat sıkıştırması’ bu kapsamda değerlendirilebilecektir. Bu çerçevede, Toptan Hat Kiralama ve bu hizmetin ayrılmaz bir unsuru olan Taşıyıcı Ön Seçimi tarifelerinin, Kurumca getirilen tarife kontrolü yükümlülüğü

---

¹ Söz konusu Yönetmelik hükmü “Kurum, mevcut ya da muhtemel bir rekabet sorununun çözümüne yönelik olarak ilgili pazar analizini yenilemeksizin; konuya ilişkin objektif nedenlere dayalı gerekçelerini belirtmek suretiyle ilgili pazarda etkin piyasa gücüne sahip olan işletmeciye ilave yükümlülük veya yükümlülükler getirebilir.” şeklinde düzenlenmiştir.

çerçevesinde Erişim ve Arabağlantı Yönetmeliği'nin 12'nci maddesi gereğince onaya tabi olması yanında; Türk Telekom'un, uyguladığı toptan ve perakende tarifeleri arasındaki fiyat (marj) düzeyinin, alternatif işletmecilerin söz konusu toptan hizmetler veya tek başına Taşıyıcı Seçimi üzerinden perakende hizmet sunmasına imkân verecek şekilde belirlenmesini teminen fiyat sıkıştırması yükümlülüğüne tutulması gerekmektedir.

Nitekim, 5809 sayılı Kanunun 13'üncü maddesinin ikinci fıkrasının (c) bendinde *“İşletmecinin ilgili pazarda etkin piyasa gücüne sahip olduğunun belirlenmesi halinde; Kurum, fiyat sıkıştırması, yıkıcı fiyatlandırma gibi rekabeti engelleyici tarifelerin önlenmesi için gerekli düzenlemeleri yapar ve uygulamaları denetler”* hükmüne yer verilerek bu konuda Kurumumuza bir sorumluluk tevdi edilmiş olup, aynı maddenin üçüncü fıkrasında ise *“Bu maddenin uygulanması ile tarifelerin Kuruma sunulması, kamuoyuna duyurulması ve yayımlanması hususlarına ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından belirlenir”* ifadesi yer almaktadır. Aynı Kanunun ‘Tarifelerin düzenlenmesine ilişkin ilkeler’ başlıklı 14'üncü maddesinde Kurumun tarifelere ilişkin düzenlemeleri yaparken göz önünde bulunduracağı ilkeler arasında *“(h) Rakip işletmecilerin kendi kullanıcılarına sunacağı elektronik haberleşme hizmetleri için etkin piyasa gücüne sahip işletmeciden talep edeceği temel girdi niteliğinde olan elektronik haberleşme hizmetlerinde oluşan fiyatları da dikkate alması”* hususu zikredilerek açık bir biçimde perakende fiyatların belirlenmesinde ilgili tüm toptan girdilerin dikkate alınma zorunluluğundan hareketle Kurumun gerekli düzenlemeleri yapması öngörülmektedir. Bu hususu teyit edecek şekilde, 08.09.2009 tarihli ve 27343 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Erişim ve Arabağlantı Yönetmeliği'nin 5'inci maddesinin (h) bendinde *“Ücretlerin; rekabetin engellenmesine, bozulmasına veya kısıtlanmasına neden olacak şekilde belirlenmemesi”* ilkesine yer verilmiştir.

Tarife kontrolüne tabi olma yükümlülüğünün özel bir türü olan fiyat sıkıştırması yükümlülüğü, EPG'ye sahip işletmecinin perakende ücretleri baz alınarak rakip işletmecilere yaşanılabilir (rekabet etmeye elverişli) bir alan kalmasını teminen toptan ve perakende ücretler arasındaki marjın rekabetçi bir seviyede belirlenmesini sağlamaya yönelik bir yükümlülüktür. Bu yükümlülüğü sağlamaya dönük getirilen fiyat sıkıştırması testi ise EPG'ye sahip işletmecinin sunduğu belirli bir perakende ürünün ya da ürün gruplarının fiyatının o hizmetin (rekabetçi bir ortamda alternatif işletmecilerce kârlı bir biçimde) sunulması için gerekli olan bütün maliyetlerin toplamından büyük olduğunun belirlenmesi için yapılmaktadır.

Fiyat sıkıştırması analizinin (test) temel amaçları piyasadaki fiyatlara ve düzenlemelere ilişkin şeffaflığın artırılması ve işletmecilerin daha öngörülebilir bir ortamda faaliyet göstermesini sağlamak olarak zikredilebilir.

Fiyat sıkıştırması testi için kullanılan genel formüllerden biri aşağıda verilmekte olup söz konusu formülün işbu pazar analizi kapsamında uygulanması fiyat sıkıştırması yükümlülüğünün bir gereğidir:

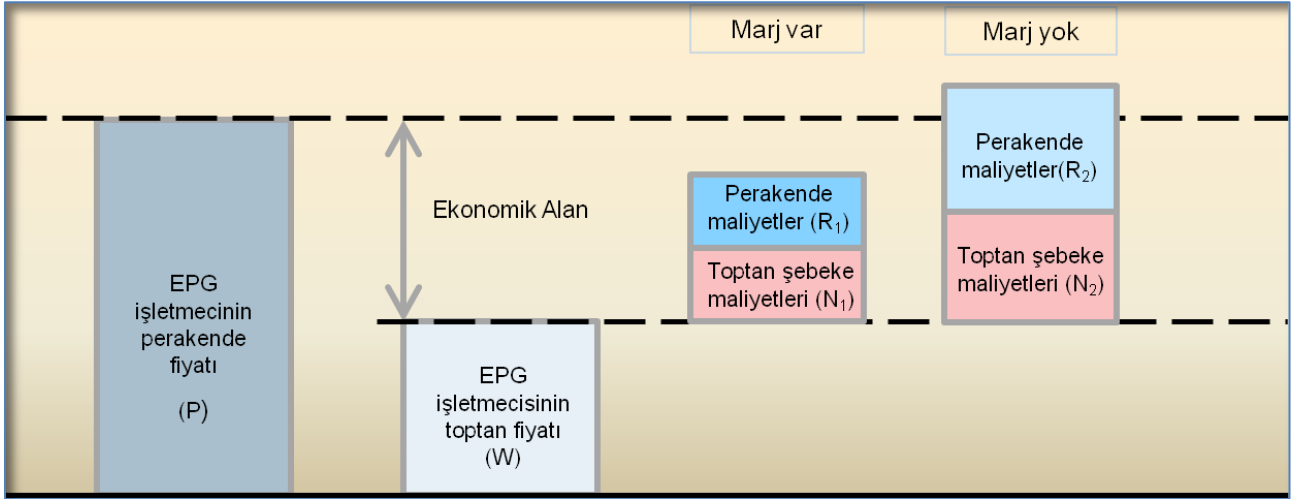
$$P \geq W + N + R$$

P: Etkin Piyasa Gücüne Sahip İşletmecinin perakende fiyatı

R: Alternatif işletmecilerin perakende maliyetleri

W: Dikey bütünselik işletmecinin perakende ürün sunumunda kullanılacak toptan ürününün düzenlenen fiyatı

N: Alternatif işletmecilerin diğer toptan şebeke maliyetleri

Bu çerçevede, fiyat sıkıştırması yükümlülüğü kapsamında usul ve esasları Kurum tarafından belirlenerek gerçekleştirilecek fiyat sıkıştırması testi sonrasında fiyat sıkıştırması tespit edilirse, Kurumun makul bir süre vererek EPG'ye sahip işletmeci olan Türk Telekom'dan fiyat sıkıştırmasını ortadan kaldıracak şekilde tarifelerini yeniden belirlemesini talep etmesi ve Türk Telekom tarafından Kurumca belirlenen süre içerisinde söz konusu talep yerine getirilmezse, Kurumun Türk Telekom'un ilgili toptan (THK ve TÖS) tarifelerini perakende fiyatları da dikkate alarak fiyat sıkıştırmasını giderecek şekilde değiştirmesi dahil olmak üzere gerekli tedbirleri alması söz konusu olabilecektir.. Öngörüldüğü üzere, fiyat sıkıştırması

yükümlülüğünün getirilmesinin ardından öncül ve/veya ardıl olarak Kurumun ilgili tarifelerin belirlenme ve uygulanma sürecinde müdahil olması, bu yükümlülüğün amacına ulaşması için gereklilik arz etmektedir. Fiyat sıkıştırması yükümlülüğüne ilişkin olarak; usul ve esasların tanımlanması ile süreç içerisinde gerekli müdahalelerin yerinde ve zamanında yapılması önemli olup, bahse konu tedbirlerin uygulanması ilgili pazarda etkin rekabetin tesisini sağlayabilecektir.

Bu kapsamda, işbu pazarda etkin piyasa gücüne sahip Türk Telekom'un, fiyat sıkıştırması yükümlülüğüne aykırılık içeren toptan ve perakende seviyelerde tarife ve kampanyaları uygulamamakla yükümlü olduğu değerlendirilmektedir. Diğer taraftan, Kurum alternatif STH işletmecilerinin THK ve TÖS ya da tek başına TS üzerinden perakende pazarda rekabetçi tarifeler geliştirebilmelerini sağlayacak fiyat sıkıştırması testi usul ve esaslarını belirlemeye, bunları uygulamaya ve aykırılık halinde gerekli yaptırımları tesis etmeye yetkilidir.

Soru :

Fiyat sıkıştırması yükümlülüğüne ilişkin olarak yukarıda yer verilen değerlendirmelere katılıyor musunuz?

İletişim Bilgileri

Adres : Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu,
Yeşilirmak Sokak, No:16, 06430 Demirtepe, Ankara

Telefon : 0 312 294 72 38, 0 312 294 70 65

Faks : 0 312 294 71 65

E- posta : hbasaran@btk.gov.tr, mileri@btk.gov.tr